

наукове видання

- Економіко-математичне моделювання
- Організаційне моделювання
- Інформаційні технології
- Дистанційне навчання

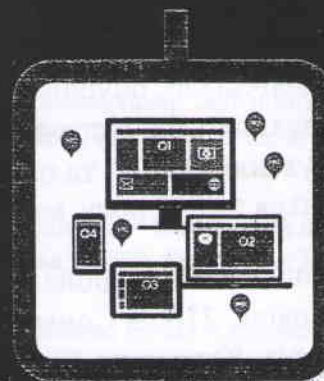
Кібернетичне управління та інформаційні технології

■ Свідоцтво серія KB №20327-10127 Р

Випуск №1

1

2014

вінницький національний аграрний університет

www.cyberjournal.vsau.org

№1 травень, 2014 р.
№1 май, 2014 г.
№1 may, 2014

Scientific edition
**Cybernetic management
and Information
Technology**

**Кибернетическое
управление
и информационные
технологии**
Научное издание

Журнал зареєстрований в Державній
реєстраційній службі України.
Серія КВ № 20327-10127 Р.
Видання є науковим, багатотомним,
текстовим, офіційно затвердженим в
якості наукового журналу, що
рецензується, в якому публікуються
передові наукові досягнення
українських та закордонних вчених,
матеріали, що містять результати
оригінальних досліджень, оформлених
у вигляді повних статей та коротких
повідомлень.

**Кібернетичне
управління та
інформаційні
технології**
Наукове видання

До видання приймаються тільки
раніше неопубліковані авторські
матеріали – наукові та науково-
практичні статті, критичні оглядові
статті, рецензії, фрагменти
монографій. В журналі можуть бути
опубліковані основні наукові
результати дисертацій на здобуття
вчених ступенів кандидата та
доктора з економічних, технічних,
педагогічних наук. Мови публікацій
– українська, російська, польська,
англійська, німецька, французька.

Всі авторські матеріали, опубліковані в журналі «Кібернетичне управління та інформаційні технології», включаються в склад баз даних Російського індексу наукового цитування (РІНЦ) та польського індексу наукового цитування Коперніка. Журнал видається з 2013 року, виходить 2 рази в рік.

Засновник – Вінницький національний аграрний університет. Адреса засновника та редакції: Україна, 21008, Сонячна 3. Адреса сайту: <http://cyberjournal.vsau.org/>;
адреси редакторів: Коляденко Світлана Василівна koladenko@vsau.vin.ua;
Коваленко Олена Олексіївна ok@vsau.vin.ua; Паламарчук Євген Анатолійович p@vsau.vin.ua; Петровська Аліса Вікторівна petrovska88@vsau.vin.ua;
Підлубний Владислав Федорович vlad@vsau.vin.ua

Затверджено вченою радою Вінницького національного аграрного університету
Протокол № 10 від 30 травня 2014 року

Журнал зарегистрирован в государственной регистрационной службе Украины.

Серия КВ № 20327-10127 Р

Издание является научным, рецензируемым, многотомным, текстовым, официально утвержденным в качестве научного журнала, в котором публикуются передовые научные достижения украинских и зарубежных ученых; материалы, которые содержат результаты оригинальных исследований, оформленных в виде полных статей и коротких сообщений.

The journal is registered in State Registration Service of Ukraine, KV Series № 20327-10127 P.

The publication is a scientific, peer-reviewed, multi-volume, text, approved as a scientific journal that publishes cutting-edge scientific achievements of Ukrainian and foreign scientists; materials which contain the results of original research, designed in the form of complete articles and short messages.

Scientific edition
**Cybernetic governance and
Information Technology**
Научное издание
Кибернетическое
управление
и информационные
технологии

Для издания принимаются только ранее неопубликованные авторские материалы – научные и научно-практические статьи, критические обзорные статьи, рецензии, фрагменты монографий. В журнале могут быть опубликованы основные научные результаты диссертаций на соискание степеней кандидата и доктора технических, экономических, педагогических наук. Языки публикаций – украинский, русский, польский, английский, немецкий, французский.

Accepted for publication only previously unpublished copyrighted material - scientific and practical articles, critical review articles, reviews, excerpts monographs. The journal can be published basic scientific results of dissertations for the degrees of candidate and doctor of technical, economic, pedagogical sciences. Languages of publications - Ukrainian, Russian, Polish, English, German and French.

Все авторские материалы, опубликованные в журнале «Кибернетическое управление и информационные технологии», включаются в состав баз данных Российского индекса научного цитирования (РИНЦ) и польского индекса научного цитирования Индекса Коперника.

All copyrighted material published in the journal "cybernetic management and information technology", included in the databases of the Russian Science Citation Index (RISC) and Polish Science Citation Index Index Copernicus

Журнал издается с 2013 года, выпускается 2 раза в год. Учредитель – Винницкий национальный аграрный университет. Адрес учредителя и редакции: Украина, 21008, Солнечная 3. Адрес сайта <http://cyberjournal.vsau.org/>; адреса редакторов:

Коляденко Светлана Васильевна koladenko@vsau.vin.ua; Коваленко Елена Алексеевна ok@vsau.vin.ua; Паламарчук Евгений Анатольевич p@vsau.vin.ua; Петровская Алиса Викторовна petrovska88@vsau.vin.ua; Пидлубный Владислав Федорович vlad@vsau.vin.ua

The magazine has been published since 2013, issued 2 times a year. Founder - Vinnytsia National Agrarian University. Founder and editorial address: Ukraine, 21008, Sun 3.

Url <http://cyberjournal.vsau.org/>; Addresses editors Kolyadenko Svitlana koladenko@vsau.vin.ua; Kovalenko Olena ok@vsau.vin.ua; Palamarchuk Eugen p@vsau.vin.ua; Petrovska Alisa petrovska88@vsau.vin.ua; Pidlubny Vladislav vlad@vsau.vin.ua

Редакційна колегія

Головний редактор д.е.н., професор Шпикуляк
Олександр Григорович.

Редактори рубрик:

Моделювання економічних систем – д.е.н.,
професор, академік Коляденко Світлана Василівна;
Інформаційні технології к.т.н., доцент Паламарчук
Євгеній Анатолійович;

Дистанційне навчання, інформаційне середовище
професійної діяльності к.т.н., доцент Коваленко
Олена Олексіївна

Редактори

Петровська Аліса Вікторівна

Підлубний Владислав Федорович

Редакційна рада

Бісикало Олег Володимирович, д.т.н., доцент;
Вовк Володимир Михайлович, д.е.н., професор;
Джеджула Олена Михайлівна, д.п.н., професор;
Дмитришин Леся Ігорівна, д.е.н., доцент;
Сергеева Людмила Нильсівна, д.е.н., професор;
Мазур Анатолій Григорович, д.е.н., професор;
Мороз Олег Васильович, д.е.н., професор;
Поліщук Наталія Вікторівна, д.е.н., доцент;
Правдюк Наталія Леонідівна, д.е.н., професор;
Прутська Олена Олексіївна, д.е.н., професор;
Чорна Людмила Олександрівна, д.е.н., професор;
Шпак Нестор Омелянович, д.е.н., професор;
Яблочников Сергій Леонтьович, д.п.н., професор.
Зарубіжні члени редакційної ради
Благун Іван Семенович, доктор хабілітат,
професор, Польща;
Блінов Андрій Олегович, д.е.н., професор, академік
РАЕН, Росія
Дога Валерій Семенович, доктор хабілітат,
професор, Молдова
Юрасов Олексій Володимирович, д.е.н., професор,
Росія
Тманов Анатолій, Ph.D, США,
Урінцов Аркадій Ілліч, д.е.н., професор, Росія
Зайцева Ларіса, д.т.н., професор, Латвія

Редакционная коллегия

Главный редактор д.э.н., профессор Шпыкуляк
Александр Григорьевич

Редакторы рубрик:

Моделирование экономических систем – д.э.н.,
профессор, академик Коляденко Светлана
Васильевна;

Информационные технологии – к.т.н., доцент
Паламарчук Евгений Анатольевич

Дистанционное обучение, информационная среда
профессиональной деятельности – к.т.н., доцент
Коваленко Елена Алексеевна

Редакторы

Петровская Алиса Викторовна

Пидлубный Владислав Федорович

Редакционный совет

Бисикало Олег Владимирович, д.т.н., доцент;
Вовк Владимир Михайлович, д.э.н., профессор;
Джеджула Елена Михайловна, д.п.н., профессор;
Дмитришин Леся Игоревна, д.э.н., доцент;
Сергеева Людмила Нильсовна, д.э.н., профессор;
Мазур Анатолій Григорьевич, д.э.н., профессор;
Мороз Олег Васильевич, д.э.н., профессор;
Поліщук Наталья Викторовна, д.э.н., доцент;
Правдюк Наталья Леонидовна, д.э.н., профессор;
Прутская Елена Алексеевна, д.э.н., профессор;
Черная Людмила Александровна, д.э.н.,
профессор;
Шпак Нестор Омелянович, д.э.н., профессор;
Яблочников Сергей Леонтьевич, д.п.н., профессор.
Зарубежные члены редакционного совета
Благун Иван Семенович, доктор хабилитат,
профессор, Польша;
Блинов Андрей Олегович, д.э.н., профессор,
академик РАЕН, Россия
Дога Валерий Семенович, доктор хабилитат,
профессор, Молдова
Юрасов Алексей Владимирович, д.э.н.,
профессор, Россия
Тманов Анатолій, Ph.D, США,
Уринцов Аркадий Ильич, д.э.н., профессор, Россия
Зайцева Лариса, д.т.н., профессор, Латвия

Editorial board

Editor in Chief. Doctor of Economics, Professor
Shpykulyak Oleksandr

Editors categories:

Modeling of economic systems - professor Svitlana
Kolyadenko,

Information Technology – ph.D., Associate Professor
Eugene Palamarchuk

Distance learning, information environment of
professional activity - Ph.D., Associate Professor
Kovalenko Olena

Editors

Petrovska Alisa

Pidlubny Vladislav

Editorial Board

Bisikalo Oleg, doctor of technical, Associate Professor;
Vovk Volodumir, doctor of economics, Professor;
Dzhedzhula Elena, doctor of pedagogy, Professor;
Dmytryshyn Lesya, doctor of economics, Associate
Professor;

Serhyeyeva Lyudmyla, doctor of economics, Professor;
Mazur Anatoly, doctor of economics, Professor;
Moroz Oleg, doctor of economics, Professor;
Polishchuk Natalia, doctor of economics, Associate
Professor;

Pravdyuk Natalia, doctor of economics, Professor;
Prutska Olena, doctor of economics, Professor;
Chorna Ludmila, doctor of economics, Professor;
Shpak Nestor, doctor of economics, Professor;
Yablochnikov Sergey, doctor of pedagogy, Professor.

Foreign Members of the Editorial Board: Blagun Ivan, doctor of economics, professor, Moldova; Blinov Andrey doctor of economics, Professor, Academy of Natural Sciences, Russia; Doga Valery; doctor of economics, Professor, Moldova; Yurasov Alexey, doctor of economics, Professor, Russian; Tmanov Anatoly, Ph.D, США, Urintsov Arkady, doctor of economics, Professor; Zaytseva Larysa, doctor of technical, Professor, Latvia.

Деякі аспекти управлінського обліку в умовах комп'ютерної системи бухгалтерського обліку

¹Правдюк Н.Л.

¹Вінницький національний аграрний університет

E-mail: ¹pravduk@vnsau.vin.ua

Стаття надійшла 19.11.2013, підписана до друку 26.11.2013.

Анотація. Встановлено, що управлінський облік дає можливість оптимізувати рівень якості управлінських рішень і підвищити контроль над ризиками господарської діяльності. Визначено вимоги до системи управлінського обліку в умовах автоматизованої обробки інформації, такі як своєчасність, однаковість, точність і регулярність одержання інформації керівництвом підприємства.

З'ясовано, що організаційна структура управління впливає на вибір інформаційних технологій. Для реалізації функцій управління організаційними одиницями виконується постановка задач, установлюється склад вхідної і вихідної інформації, проектується інформаційні технології, розробляється інтерфейс користувача.

В сучасних умовах розвитку інформаційних технологій доцільним є застосування комп'ютерної форми обліку.

Встановлено, що упровадження інформаційної системи змінює технологію управління, звільняє користувачів від рутинних, досить простих, але трудомістких ручних процедур обробки інформації.

Охарактеризовано управлінські інформаційні системи. Обґрунтовано використання методології ERP (Enterprise Resource Planning) планування ресурсів підприємства та визначено їх переваги.

Ключові слова: управлінський облік, інформаційні системи, інформаційні технології, управлінські рішення, ERP-системи, інформаційне забезпечення

Annotation. It is established that accounting management provides an opportunity to optimize the level of management quality decisions and increases business control risk. The requirements for the accounting management system in terms of automated processing of information, such as timeliness, consistency, accuracy and frequency of obtaining information management are determined.

It has been found that the organizational management structure affects the choice of information technology. To implement the functions of management organizational unit statement one should execute the problem, set the composition of input and output information, design information technology, and develop the user's interface.

Nowadays environment of information technology is appropriate to use the computer accounting forms.

It was established that the introduction of information systems management technology changes, making users free from the routine quite simple but time-consuming manual procedures for processing information.

The characteristic of management information systems are given. It is determined the application of the methodology of ERP (Enterprise Resource Planning) ERP and identified their benefits.

Keywords: accounting management, information systems, information technology, management solutions, ERP- systems, information

Аннотация. Определено, что управленческий учет дает возможность оптимизировать уровень качества управленческих решений и повысить контроль над рисками хозяйственной деятельности. Установлены требования к системе управленческого учета в условиях автоматизированной обработки информации, такие как своевременность, единообразие, точность и регулярность получения информации руководством предприятия.

Выяснено, что организационная структура управления влияет на выбор информационных технологий. Для реализации функций управления организационными единицами выполняется постановка задач, устанавливается состав входной и выходной информации, проектируются информационные технологии, разрабатывается интерфейс.

В современных условиях развития информационных технологий целесообразно применение компьютерной формы учета.

Установлено, что внедрение информационной системы изменяет технологию управления, освобождает пользователей от рутинных, достаточно простых, но трудоемких ручных процедур обработки информации.

Охарактеризованы управленческие информационные системы. Обосновано использование методологии ERP (Enterprise Resource Planning) планирование ресурсов предприятия и определены их преимущества.

Ключевые слова: управленческий учет, информационные системы, информационные технологии, управленческие решения, ERP-системы, информационное обеспечение

УДК: 657:004.4

ББК: 65.052.1

П 68

Вступ

В умовах трансформаційної економіки, розвитку ринкових і самостійних господарюючих суб'єктів в умовах вільного ринку, перед цими суб'єктами постають нові завдання зокрема – забезпечення ефективного управління. Очевидно, що від правильного прийняття рішень та визначення шляхів розвитку підприємства залежить її подальше місце і взагалі існування на ринку. Тому менеджмент цих підприємств повинен володіти достовірною інформацією, що необхідна для прийняття правильних управлінських рішень. Основною для прийняття рішень на цих підприємствах є система управлінського обліку.

Облік є механізмом збору, обробки і представлення інформації про різні види діяльності. В залежності від рівнів управління та правового статусу суб'єкта господарювання можуть використовуватися різні види обліку: бухгалтерський, фінансовий, податковий, управлінський та інші. Інформація, що надходить від різних видів обліку різниться в залежності від мети збору і користувачів, наприклад, якщо метою збору інформації є формування податкової бази для розрахунку і сплати податків (податковий облік), то користувачами інформації будуть податкові органи, а обліковими центрами - господарюючі суб'єкти і цілі у них будуть діаметрально протилежними: у однієї сторони - збільшити податкову базу і відповідно розмір податку сплачується до бюджету, а у іншій навпаки - мінімізувати суму податків. Відносно управлінського обліку все по іншому - і користувачі інформації, і центри обліку - співробітники однієї компанії повинні мати одні й ті ж цілі зростання підприємства, збільшення прибутку і рентабельності, розвиток бізнесу.

Вагомим аспектом також є вибір ефективної форми обліку. В сучасних умовах розвитку інформаційних технологій доцільним є застосування комп'ютерної форми обліку.

1 Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сучасні дослідження, що пов'язані з організацією управлінського обліку, автоматизацією обліку представлено у працях В. Бачинського, М. Білухи, О. Брадул, С. Голова, В. Гордополова, С. Івахненко, Є. Мниха, Л. Нападовської, С. Пушкар, А. Раметова, В. Сопко, М. Чумаченко.

Багато вчених вказують на неефективне використання управлінцями даних обліку. В.О. Озеран та Й.В. Канак зауважують, що «необхідно вивчити запити системи управління – кому, яка інформація необхідна, в які терміни, в якій формі необхідно представити» [4]. Так, В. В. Сопко зазначає, що для ухвалення управлінських рішень необхідна інформація бухгалтерського обліку про неоплачений капітал, прострочену дебіторську і кредиторську заборгованість, рівень прибутковості цінних паперів, збитковість продукції і видів діяльності підприємства [8].

В.Ф. Палій констатує, що «в системі обліку постійно відсутня частина даних, що є необхідними для управління, він повинен постійно перебудовуватись у відповідності до потреб і вимог управління» [5].

2 Мета статті.

Мета дослідження полягає у визначенні вимог до системи управлінського обліку за умов автоматизованої обробки інформації, переваг автоматизованої форми обліку, окресленні особливостей комп'ютерних інформаційних систем для потреб управлінського обліку для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

3 Результати дослідження.

Основою для прийняття управлінських рішень є аналіз облікової інформації, що здійснюється зазвичай в рамках системи управлінського обліку підприємства.

Управлінський облік виокремився як окрема система із загальної системи бухгалтерського обліку у зв'язку з необхідністю аналізу, прогнозування та ситуаційного моделювання, пов'язаних з прийняттям управлінських рішень. Практика показала, що інформаційна база фінансового обліку малопридатна для отримання аналітичних і оперативних даних, так як фінансовий облік в силу своєї періодичності, оперування з уже виконаними операціями і законодавчим регулюванням не може забезпечити всієї повноти інформаційного обсягу.

При вирішенні управлінських завдань необхідні аналітичні та оперативні дані, що характеризують справжні фінансові та виробничо-економічні процеси, щоб на момент прийняття рішення адекватно оцінити і своєчасно прийняти правильне управлінське рішення. Система управлінського обліку представляє необхідну інформацію в найбільш зручній та зрозумілій для фахівців і керівництва підприємства формі, щоб згодом на підставі отриманих даних дозволяє планувати, контролювати й оцінювати результати господарської діяльності, здійснювати аналіз господарських ситуацій.

Таким чином, управлінський облік дає можливість оптимізувати рівень якості управлінських рішень і підвищити контроль над ризиками господарської діяльності.

Підготовка відповідної інформації на запит керівника вимагає додаткових витрат, як матеріальних, так і тимчасових, і часто призводить до ризику прийняття несвоєчасних рішень, або до зниження ступеня їх обґрунтованості. Але і така інформація не влаштовує керівників, ні за якістю, ні за швидкістю отримання.

Прийняті управлінські рішення в сучасних умовах повинні відповідати сукупності якісних вимог, які можуть бути виконані за певної інформаційної підтримки (табл. 1) [7].

Побудова ефективного управлінського обліку на підприємстві, безумовно, передбачає попередній аналіз його бізнесу з метою надання рекомендацій та реалізації конкретних заходів щодо реорганізації та реструктуризації окремих бізнес-процесів, сегментів бізнесу та бізнесу в цілому, а також удосконалення систем управління, що застосовуються. При цьому може виникнути необхідність у додатковій розробці «нестандартних» внутрішніх організаційних стандартів управлінського обліку.

Перевагою системи управлінського обліку є те, що вона розробляється конкретно «для підприємства» і за необхідності легко адаптується до нових процесів, що виникають в рамках здійснення основної діяльності. При належному впровадженні системи всі принципи обліку зрозумілі співробітникам та керівникам структурних підрозділів, а проміжна здатність використовується ними для більш ефективного вирішення повсякденних завдань.

Таблиця 1

Відповідність інформаційного забезпечення вимогам якості управлінських рішень

№	Вимоги до якості управлінських рішень	Зміст інформації
1	Відповідність чинному законодавству та статутним документам	Наявність інформації про зміни в нормативному регулюванні
2	Чітка цільова спрямованість і адресність	Дані за центрами відповідальності, виникненні проблем, деталізація генеральної мети
3	Своєчасність	Доступність і якість інформації, гнучкість, динамічність системи інформаційного забезпечення
4	Обґрунтованість	Доступність і якість інформації, гнучкість, динамічність системи інформаційного забезпечення
5	Реальність (можливість виконання)	Наявність інформації про виробничі, технічні, організаційні можливості організації
6	Послідовність	Відомості про раніше прийняті рішення з відповідних питань
7	Облік можливих негативних результатів	Наявність банку даних про аналіз результатів раніше прийнятих рішень на основі проведення комплексного аналізу
8	Дотримання функціональних обмежень	Перелік посадових обов'язків і повноважень керівних працівників
9	Орієнтир на можливий вплив зовнішніх факторів	Відомості про динаміку цін, кон'юнктуру ринку та інші відомості, що стосуються зовнішнього впливу
10	Облік перспектив розвитку організації	Відомості про потенційні можливості організації, про тенденції розвитку галузі економіки в цілому

Побудова комп'ютерної системи бухгалтерського обліку повинна починатися з аналізу структури управління організацією та відповідних потоків даних та інформації. Крім

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.

нація роботи всіх підрозділів підприємства здійснюється через органи управління різного рівня.

Першим кроком на шляху до ефективного управління є створення системи збору, оперативної обробки і отримання оперативної, точної і достовірної інформації про діяльність підприємства – системи для реалізації управлінського обліку.

Управлінський облік, є складним для значної частини керівників підприємств в основному через відсутність відповідної системи обробки і представлення даних, на основі яких приймаються рішення. Іноді відомості, що одержує керівництво для контролю та прийняття рішень, формуються з системи фінансової звітності, кадрового обліку і т. д. Проблема полягає в тому, що ці відомості служать специфічним цілям і не відповідають потребам керівництва для прийняття рішень. Тому на багатьох підприємствах існують паралельно дві системи обліку – фінансовий і управлінський (практичний), тобто службовець забезпечення виконання повсякденних робочих завдань співробітників і керівників підприємства. Як правило, такий облік ведеться за принципом «знизу-вверх». Співробітники для виконання своєї роботи фіксують необхідні їм дані (первинну інформацію). Коли керівництву потрібно одержати якісь відомості про стан справ на підприємстві, воно звертається із запитом до менеджерів більш низького рівня, а ті, в свою чергу, до виконавців.

Наслідком такого самовільного підходу до формування системи звітності є те, що, як правило, виникає конфлікт між тією інформацією, яку хоче отримати керівництво, і тими даними, які можуть надати виконавці. Причина цього конфлікту очевидна – на різних рівнях ієрархії підприємства потрібна різна інформація, а при побудові системи звітності «знизу –вверх» порушується основний принцип побудови інформаційної системи – орієнтація на першу особу. Виконавці володіють або не тими видами даних, що потрібні керівництву, або потрібними даними не з тим ступенем деталізації або узагальнення.

Більшість управлінців дійсно отримують звіти про роботу своїх відділів, але ці відомості або надмірно деталізовано (наприклад, підшивка договорів про продаж замість зведеного звіту з наведенням цифр про загальний обсяг збуту за вказаний період), або, навпаки, недостатньо повні. Крім того, відомості надходять із запізненням – наприклад, можна одержати відомості про дебіторську заборгованість через 20 днів після закінчення місяця, а між тим відділ збуту вже відвантажив товари замовнику з простроченим останнім платежем. Неточні дані можуть бути причиною неправильних рішень. Точні дані, отримані із запізненням, також втрачають цінність.

Для того щоб керівництво підприємства могло одержувати дані, необхідні йому для прийняття управлінських рішень, необхідно будувати систему звітності «зверху-вниз», формулюючи потреби вищого рівня управління і проектуючи їх на нижні рівні виконання. Тільки такий підхід забезпечує отримання і фіксування на самому нижчому виконавському рівні таких первинних даних, які в узагальненому вигляді зможуть дати керівництву підприємства ту інформацію, якої воно потребує.

Найважливішими вимогами до системи управлінського обліку є своєчасність, однаковість, точність і регулярність одержання інформації керівництвом підприємства. Ці вимоги можуть бути реалізовані при дотриманні ряду простих принципів побудови системи управлінської звітності:

- система повинна бути орієнтована на осіб, що приймають рішення, і на фахівців аналітичного відділу;
- система повинна будуватися «згори-вниз», керівники кожного рівня повинні проаналізувати склад і періодичність даних, необхідних їм для виконання своєї роботи;
- виконавці повинні мати можливість фіксування і передачі «наверх» даних, сформованих під їх керівництвом;
- дані повинні фіксуватися там, де виникають;

- інформація різного ступеня деталізації повинна ставати доступною всім зацікавленим користувачам відразу ж після її фіксування.

Очевидно, що ці вимоги найбільше повно можуть бути реалізовані за допомогою автоматизованої системи. Проте досвід упорядкування систем управлінської звітності на різних підприємствах показує, що впровадження автоматизованої системи управлінського обліку повинна передувати досить велика «паперова» робота. Її виконання дозволяє проаналізувати різні особливості управлінської звітності підприємства і тим самим прискорити процес впровадження системи і уникнути багатьох дорогих помилок.

Організаційна структура управління впливає на вибір інформаційних технологій. Для реалізації функцій управління організаційними одиницями виконується постановка задачі, установлюється склад вхідної і вихідної інформації, проектується інформаційні технології, розробляється інтерфейс користувача. Управлінський персонал несе відповідальність за введення первинних даних у інформаційній системі, аналіз і вибір альтернативних управлінських рішень, видачу управлінського впливу на об'єкт управління.

Впровадження інформаційної системи змінює технологію управління, звільняє користувачів від рутинних, досить простих, але трудомістких ручних процедур обробки інформації. Розвинені інформаційні системи забезпечують нагромадження інформації для аналізу і створення системи підтримки рішень. Інформаційна система змінює організаційну структуру, склад функцій управління і зв'язані з ними інформаційні потоки, форми представлення і якісних характеристик інформації (оперативність, вірогідність, точність, повнота інформації для управлінських рішень).

Автоматизована інформаційна система являє собою сукупність інформації, економічних математичних методів та моделей, технічних, програмних, технологічних засобів і функцій, призначену для обробки інформації й прийняття управлінських рішень.

Таким чином, інформаційна система може бути визначена з технічної точки зору як набір взаємозалежних компонентів, які збирають, обробляють, запасають і розподіляють інформацію, щоб підтримати прийняття рішень і управління в організації. На додаток до підтримки прийняття рішень, координації й управління інформаційні системи можуть також допомагати менеджерам проводити аналіз проблеми, роблять видимими комплексні об'єкти й створюють нові вироби. Одним з основних елементів інформаційної системи є інформаційні технології, які являють собою методи, способи та методики перетворення інформації в інформаційній системі [2].

Значно полегшує та пришвидшує роботу те, що у комп'ютеризованому середовищі та самий масив документів та облікових реєстрів одночасно можуть використовувати різні споживачами (бухгалтерами). Введені в систему первинні документи за каналами зв'язку автоматично переносяться як в режимі копіювання файлів за мережевими каналами з вузькою пропускною здатністю, так і через звичайні комунікативні лінії. Передана інформація чітко диференціюється за користувачами, тобто задається певний визначений адресний порядок передавання даних.

Отже, автоматизована форма обліку має цілу низку переваг:

- інформація вводиться в систему лише один раз і надалі може видозмінюватися;
- є можливість ввести всі дані у вигляді одного «пула» бази даних, вести на його основі як фінансовий, так і управлінський облік за різними технологіями, планами рахунків та у різних валютах. С. В. Івахненко, зокрема, зазначає: «при комплексній комп'ютеризації обліку та управління відмінності між фінансовим, управлінським, податковим обліком або між оперативним і бухгалтерським полягають у різних процедурах обробки інформації, що знаходиться в інформаційній базі даних підприємства. Фактично єдина система економічної інформації надає дані для обліку, поточного управління, аналізу і аудиту» [1].
- можливість швидшого збирання зростаючих обсягів інформації, висока продуктивність системи, що дає змогу зберегти час під час обробки інформації;

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.

- можливість вести аналітичний облік з будь-яким рівнем деталізації та широтою номенклатур аналітичних об'єктів; автоматичне формування облікових реєстрів;
- користувач має змогу швидко та без особливих зусиль змінювати форми реєстрів та звітів як з погляду дизайну, так і з погляду змісту;
- миттєвий контроль за формуванням будь-яких фінансових результатів, а також можливість негайного доступу до документів, що вплинули на фінансовий результат;
- можливість оперативно побачити всю нагромаджену системою інформацію в будь-якому аспекті з можливістю її візуалізації для швидкого сприйняття;
- функціонування різних підрозділів і служб у межах єдиного інформаційного простору;
- автоматизація всіх стадій бізнес-процесів (планування, оперативного обліку, контролю, аналізу відхилень, корекції планів);
- гнучка параметризація і класифікація інформації на рівні користувача [6].

Науковці виділяють різні інформаційні системи та їх підсистеми. Виконавчі інформаційні системи (BIC) або IC для керівників (Executive Information System-EIS) - це спеціалізовані системи підтримки прийняття рішень, що допомагають виконавцям аналізувати важливу інформацію і використовувати відповідні інструментальні засоби, щоб направляти її для створення стратегічних рішень у межах певного підприємства. Зокрема, BIC допомагають керівникам розробляти більш точне і актуальне цілісне зображення операцій своєї організації, а також конкурентів, постачальників та споживачів (замовників), наприклад, BIC-EIS-EpiC фірми EpiC Software, Executive Decision корпорації IBM тощо).

Експертні системи - це інформаційні системи, що ґрунтуються на знаннях. В той же час експертні системи мають суттєві недоліки, що обмежують їх у використанні в організаційному управлінні. Сучасна концепція використання експертних систем зводиться до того, що їх модулі мають застосовуватися всередині прикладних програм СППР і BIC, допомагаючи людині-професіоналу або керівникові вивчати проблему, але робити однозначний вибір чи вирішувати проблему самостійно такі системи не повинні.

Інформаційні системи в менеджменті (адміністративні інформаційні системи), більше відомі під застарілою назвою «автоматизовані системи організаційного управління - АСУ», уже близько 20 років успішно застосовують у різних галузях економіки. За цей час їх еволюція пройшла кілька етапів, починаючи від простих систем оброблення даних до інтегрованих систем, що побудовані на сучасній апаратній та програмній базі. Перспективні типи IC побудовані на клієнт-серверній архітектурі. Їх поділяють на дві основні групи: інтегровані та вузькоспеціалізовані системи.

До першого типу належать корпоративні інформаційні системи (KIC), які інтенсивно витісняють традиційні АСУП у сфері управління виробництвом. Вони підтримують конкретні бізнес-процеси підприємства, виконуючи найвідповідальніші функції: 1) складання та аналіз консолідованого балансу й аналітичних звітів; 2) управління фінансами й персоналом, собівартістю та торговельними операціями тощо. Їх характерна особливість - здатність працювати в територіально розподілених структурах. В Україні найбільшого поширення набули такі корпоративні IC: R/3 компанії SAPAG, система «Галактика» однойменної корпорації, «BAAN-4» американсько-голландської компанії BAAN SCALA шведської компанії BESTLUTS MODELLER AB, пакет бізнес-прикладних програм ORACLE APPLICATION американської корпорації ORACLE, IC АВД українсько-російської фірми «ИНЭК».

Клас IC другого типу досить широкий. До них можна зарахувати: IC для автоматизації банківської діяльності; IC в статистиці; IC для фінансового і бухгалтерського обліку (наприклад IC, SONET); IC в маркетингу тощо. Кількість різновидів таких систем постійно збільшується, а діапазон функціональних можливостей їх розширюється [3].

Найближче в концептуальному плані до стандартів управлінського обліку є методологія ERP (Enterprise Resource Planning) планування ресурсів підприємства, розроблена

американською дослідною компанією Gartner Group на початку 90-х років XX ст., як інструмент подальшого вдосконалення і трансформації системи MRPII у систему нового покоління. Вона орієнтована на вирішення завдань управління великими корпораціями з розподіленими на значній території структурними підрозділами й ресурсами. Це нова генерація в довгому ланцюжку інструментів управління бізнесом, що забезпечує комплексний контроль за роботою підприємства. В її складі є все, що необхідно для управління фінансовою й господарською діяльністю підприємства. Системи ERP орієнтовані на головні аспекти виробничої та комерційної діяльності підприємства, такі як виробництво, планування, фінанси й облік, матеріально-технічне постачання й управління кадрами, збут, управління запасами, ведення замовлень на виробництво й поставку продукції, надання різних послуг тощо.

Такі системи створюються для надання керівництву інформації, на базі якої приймаються управлінські рішення, а також для створення інфраструктури електронного обміну даними підприємства з постачальниками і споживачами.

В ERP-системі більше уваги приділяється фінансовим підприємствам, додаються механізми управління транснаціональними корпораціями, включаючи підтримку кількох часових поясів, мов, валют, систем бухгалтерського обліку і звітності. Ці відмінності стосуються її інфраструктури (internet/intranet) і масштабованості - до кількох тисяч користувачів. Тому вимоги до гнучкості, надійності та продуктивності програмного забезпечення й обчислювальних програм зростають.

У нових системах ERP більше уваги приділяється засобам підтримки прийняття рішень та інтеграції зі сховищами даних, вони мають розвинуті засоби налаштування (конфігурування) і адаптації до конкретних вимог, включаючи й такі, що застосовуються динамічно в процесі експлуатації системи.

Сучасна система управління підприємством, яка відповідає концепції ERP, має складуватися з наступних компонентів:

- управління ланцюжком постачання (Supply Chain Management - SCM);
- модуль автоматизації продаж (Sales Force Automation - SFA);
- автоматичний модуль, що відповідає за конфігурування системи (Stand Alone Configuration Engine - SACE);
- модуль кінцевого планування ресурсів (Finite Resource Planning - FRP);
- модуль інтелектуального бізнесу (Business Intelligence - BI);
- модуль електронної комерції (Electronic Commerce - EC);
- управління даними про виріб (Product Data Management - PDM).

В основі такого комплексу лежить ідеологія компонентної архітектури, яка реалізує включення до базового пакета ERP через відповідні інтерфейси спеціалізованих модулів, що відповідають за електронну комерцію, за OLAP, за DSS, за автоматизацію продажів тощо.

Системи ERP є верхнім рівнем в ієрархії систем керування підприємством, що охоплюють головні аспекти його виробничої та комерційної діяльності.

В організаційному плані ERP-система являє собою надбудову над MRPII, орієнтовану на оптимізацію роботи з віддаленими об'єктами керування, з розширеними можливостями роботи, з мережею філій і залежних компаній, розташованих на значній території.

Основні переваги ERP-системи такі: зниження собівартості продукції за рахунок ефективності виконання господарських операцій, зменшення часу виходу продукції на ринок, зниження витрат виробничих ресурсів і браку; підвищення якості продукції; обробка замовлень за замкнутим циклом. Ваді ERP-систем: використання ERP завжди обмежено лише на внутрішніх процесах без урахування вимог покупця; функції обмежені виробництвом і адмініструванням, функції продажу, маркетингу й розроблення продукції.

4. ВИСНОВКИ.

ктів немає; система з запізненням реагує на зміни ринку; ефективність операцій може бути скопійована й покращена конкурентами.

Потрібно відзначити, що, на жаль, існуюче іноземне галузеве програмне забезпечення управлінського обліку, через специфіку бізнесу рідко підходить вітчизняним компаніям. Тому кожному вітчизняному підприємству потрібен індивідуальний підхід при автоматизації управлінського обліку. Індивідуальний підхід дозволить отримати чіткі вимоги щодо можливостей комп'ютерної системи бухгалтерського обліку.

4 Висновки.

Подальше впровадження управлінського обліку на підприємствах передбачає створення єдиного інформаційного середовища, що охоплює всю систему управлінського обліку в умовах створення комп'ютерної систем бухгалтерського обліку з використанням методології ERP-систем.

В умовах застосовування комп'ютерних технологій в управлінському обліку основних змін зазнає технологія управлінського обліку, тобто процес обробки облікових даних, що виступає як послідовна сукупність окремих етапів, які об'єднують упорядковані в часі взаємопов'язані стадії, виконання котрих є необхідним і достатнім для отримання необхідної корисної облікової інформації.

Використання КСБО дозволяє упорядкувати інформаційні потоки, підвищити оперативність і достовірність прийнятих управлінських рішень.

Перспективами подальших досліджень в цьому напрямку можна вважати використання можливостей управлінського обліку в умовах автоматизованої обробки.

Список літератури

1. Іванюта П.В. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті : навч. посіб. / П.В.Іванюта. – К. : ЦНД, 2007. – 180 с.
2. Івахненко С. В. Організація бухгалтерського обліку в умовах застосування комп'ютерної техніки (на прикладі підприємств Житомирської області): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / С. В. Івахненко. – К., 1999. – 20 с.
3. Клименко О.В. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. для студ. вузів / О.В.Клименко; Полтав. ун-т споживчої кооп.. – К. : ЦУЛ, 2008. – 320 с.
4. Озеран В. О. Бухгалтерський облік – інформаційна база системи управління / В.О.Озеран, Й. В. Канак // Вісник ЖІТІ. Економічні науки. – 2001. – № 13. – С. 31-35.
5. Палий В. Ф. Бухгалтерский учет в системе экономической информации / В.Ф.Палий. – М. : Финансы, 1975. – 160 с.
6. Полянська О. А. Проблемні аспекти автоматизації управлінського обліку [Електронний ресурс] / О.А.Полянська // Режим доступу до жур.: archive.nbuv.gov.ua/portal/soс_gum/Vlca_Ekon/2011_35/66.pdf.
7. Селиверстова А.В. Управленческий учет – информационная основа принятия управленческих решений / А.В.Селиверстова // Известия высших учебных заведений. Уральский регион. – 2010. – № 3. – С. 30-38.
8. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / В.В.Сопко. – К. : КНЕУ, 2006. – 526 с.

References

1. Ivanyuta P.V. Upravlins'ki informatsiyni systemy v analizi ta audyti : navch. posib. / P.V.Ivanyuta. – K. : TsNL, 2007. – 180
2. Ivakhnenkov S. V. Orhanizatsiya bukhgalters'koho obliku v umovakh zastosuvannya kompyuternoyi tekhniki (na prykladi pidpryyemstv Zhytomyr's'koyi oblasti): avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ekon. nauk: spets. 08.06.04 / S. V. Ivakhnenkov. – K., 1999. – 20 s.
3. Klymenko O.V. Informatsiyni systemy i tekhnolohiyi v obliku : navch. posib. dlya stud. vuziv / O.V.Klymenko; Poltav. un-t spozhyvchoyi koop.. – K. : TsUL, 2008. – 320 s.
4. Ozeran V. O. Bukhgalters'kyu oblik – informatsiyana baza systemy upravlinnya / V.O.Ozeran, Y.V.Kanak // Visnyk ZhITI. Ekonomichni nauky. – 2001. – № 13. – S. 31-35.

5. Palyy V. F. Bukhhalterskyy uchet v systeme ekonomycheskoy ynformatsyy / V.F.Palyy. – M. : Fynansy, 1975. – 160 s.
6. Polyans'ka O. A. Problemni aspekty avtomatyzatsiyi upravlins'koho obliku [Elektronnyy resurs] / O.A.Polyans'ka // Rezhym dostupü do zhur.: archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vlca_Ekon/2011_35/66.pdf.
7. Selyverstova A.V. Upravlencheskyy uchet – ynformatsyonnaya osnova prynyatyia upravlencheskykh resheniy / A.V.Selyverstova // Yzvestiya vysshykh uchebnykh zavedeniy. Ural'skyy rehyon. – 2010. – № 3. – S. 30-38.
8. Sopko V. V. Bukhhalters'kyy oblik v upravlinni pidpryyemstvom : navch. posib. / V.V.Sopko. – K. : KNEU, 2005. – 526 s.

Про автора:

Правдюк Наталія Леонідівна - д.е.н., професор, в.о. зав. кафедри організації обліку та звітності ВНАУ, професор.